

Право на належне пенсійне забезпечення

У 2021 році до Уповноваженого надійшло понад 120 звернень від осіб, які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» від 9 квітня 1992 року № 2262-ХІІ (далі – Закон № 2262) щодо порушень права на належне пенсійне забезпечення, зокрема перерахунок пенсій.

Аналіз таких заяв показав, що існує системність у невиконанні керівництвом військових формувань та правоохоронних органів, а також територіальними органами Пенсійного фонду України (далі – ПФУ) чинного законодавства з питань пенсійного забезпечення, зокрема відмови у встановленні пенсії та видачі оновлених довідок про повне грошове забезпечення для перерахунку пенсії, а також судових рішень з питань виплати, призначення та перерахунку пенсій.

Наразі перерахунки пенсій проводяться територіальними органами ПФУ лише за рішеннями судів. При цьому заборгованість, що виникає внаслідок перерахунків пенсій за рішенням судів, не виплачується з огляду на недостатнє фінансування з боку держави.

За інформацією ПФУ станом на жовтень 2021 року в автоматизованій базі даних обробки пенсійної документації (електронних пенсійних справах) обліковуються дані про 64,9 тис. судових рішення щодо призначення/перерахунку/виплати пенсій, фінансування яких здійснюється за рахунок державного бюджету, в тому числі призначених за Законом № 2262, на виконання яких належить виплатити 5,3 млрд гривень.

В той же час постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2021 рік» від 17 лютого 2021 року № 126 було передбачено лише 360 млн грн на погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішеннями суду, якими на органи ПФУ покладені зобов'язання з нарахування (перерахунку) пенсійних та інших пов'язаних з ними виплат, що фінансуються з державного бюджету.

Але Верховний Суд України у своїх рішеннях неодноразово вказував на те, що відсутність чи скорочення бюджетних асигнувань не може бути підставою для зменшення будь-яких виплат (постанови Верховного Суду України від 22 червня 2010 року у справі № 21-399во10, від 7 грудня 2012 року у справі № 21-977во10, від 3 грудня 2010 року у справі № 21-44а10).

Водночас мають місце випадки неповного та необ'єктивного розгляду співробітниками територіальних органів ПФУ заяв і документів, поданих органами сектору безпеки і оборони для призначення і нарахування пенсій особам, звільненим з військової служби, що порушує право вказаної категорії осіб на отримання належного пенсійного забезпечення.

Після звернення Уповноваженого до Мінсоцполітики щодо зменшення диспропорцій в розмірах пенсій, призначених військовослужбовцям, особам

начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ (міліції), поліцейським та деяким іншим особам, за поданням Мінсоцполітики Кабінет Міністрів України 14 липня 2021 року прийняв постанову № 713 «Про додатковий соціальний захист окремих категорій осіб» (далі – Постанова № 713), якою з 1 липня 2021 року особам, яким призначено пенсію до 1 березня 2018 року, встановлено щомісячну доплату в сумі 2000 гривень до розмірів їх пенсій, визначених Законом № 2262 станом на 1 березня 2018 року. Проте встановлені випадки недодержання норм цієї постанови територіальними органами ПФУ.

Незважаючи на постійні заходи, які вживаються Уповноваженим, питання належного перерахунку військових пенсій остаточно не вирішено.

Кабінетом Міністрів України подано до Верховної Ради України проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення пенсійного забезпечення» (реєстр. № 4668 від 28.01.2021), підготовлений Мінсоцполітики, яким передбачається, зокрема, вирішення питання подальшого перерахунку військових пенсій шляхом їх індексації.

Водночас вирішення питання проведення перерахунків військових пенсій потребує законодавчого врегулювання, зокрема шляхом прийняття Верховною Радою України проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо відновлення дії попередніх редакцій норм зазначеного Закону» (реєстр. № 2141 від 13.09.2019). Про це було наголошено у Щорічних доповідях Уповноваженого про стан дотримання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні за 2019 та 2020 роки. У грудні 2020 року законопроєкт прийнято Верховною Радою України в першому читанні. Разом із тим, протягом 2021 року вказаний проєкт Закону України не подано до другого читання.